

ZAMONAVIY SHAROITDA PUL-KREDIT SIYOSATINING IQTISODIY O‘SISHNI RAG‘BATLANTIRISHDAGI ROLI

Navoiy innovatsiyalar universiteti

Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo‘yicha)

*fakulteti talabasi **Alisherova E`zoza Alisherovna***

Navoiy innovatsiyalar universiteti

” Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari ” kafedrasida o`qituvchisi

Ochilova Dilnoza Ismoilovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy iqtisodiy sharoitda pul-kredit siyosatining iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantirishdagi ahamiyati, uning asosiy mexanizmlari va iqtisodiyot rivojiga ta’siri tahlil qilinadi. Shuningdek, inflyatsiyani nazorat qilish, investitsiyalarni jalb etish va moliyaviy barqarorlikni ta’minlashdagi roli ilmiy asosda yoritiladi.

Kalit so‘zlar: pul-kredit siyosati, inflyatsiya, iqtisodiy o‘shish, foiz stavkasi, investitsiya, bank tizimi.

Аннотация: В статье рассматривается роль денежно-кредитной политики в стимулировании экономического роста в современных условиях. Анализируются основные механизмы влияния на инвестиции, инфляцию и финансовую стабильность.

Ключевые слова: денежно-кредитная политика, инфляция, экономический рост, процентная ставка, инвестиции, банковская система.

Abstract: This article examines the role of monetary policy in stimulating economic growth under modern conditions. The main mechanisms influencing investment activity, inflation control and financial stability are analyzed.

Key words: monetary policy, inflation, economic growth, interest rate, investment, banking system.

Pul-kredit siyosati — bu mamlakat markaziy banki tomonidan iqtisodiyotda pul massasi, foiz stavkalari va kredit hajmini boshqarish orqali iqtisodiy

barqarorlikni ta'minlash siyosati hisoblanadi. O'zbekistonda ushbu siyosatni O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki amalga oshiradi.

Asosiy maqsadlar:

- inflyatsiyani nazorat qilish,
- iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash,
- bandlikni oshirish,
- milliy valyuta barqarorligini saqlash.

Globalizatsiya, raqamli iqtisodiyot va moliyaviy bozorlardagi tezkor o'zgarishlar sharoitida pul-kredit siyosati iqtisodiy rivojlanishning eng muhim vositalaridan biri hisoblanadi.

U quyidagi yo'llar orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi:

✓ Foiz stavkalarini boshqarish

Markaziy bank asosiy stavkani pasaytirsa:

- kreditlar arzonlashadi,
- tadbirkorlik faolligi oshadi,
- investitsiyalar ko'payadi,
- ishlab chiqarish kengayadi.

Natijada YAIM o'sishi tezlashadi.

✓ Kreditlash hajmini kengaytirish

Bank tizimi orqali:

- kichik biznes,
- sanoat korxonalari,
- qishloq xo'jaligi
- subyektlariga kreditlar berilishi iqtisodiy faollikni oshiradi.

Bu yangi ish o'rinlari yaratishga xizmat qiladi.

✓ Investitsion muhitni yaxshilash

Barqaror pul siyosati:

- investorlar ishonchini oshiradi,
- xorijiy investitsiyalar oqimini kuchaytiradi,

-uzoq muddatli iqtisodiy loyihalarni rivojlantiradi.

✓ Inflyatsiyani nazorat qilish

Yuqori inflyatsiya iqtisodiy o‘shishga salbiy ta’sir qiladi.

Pul-kredit siyosati orqali:

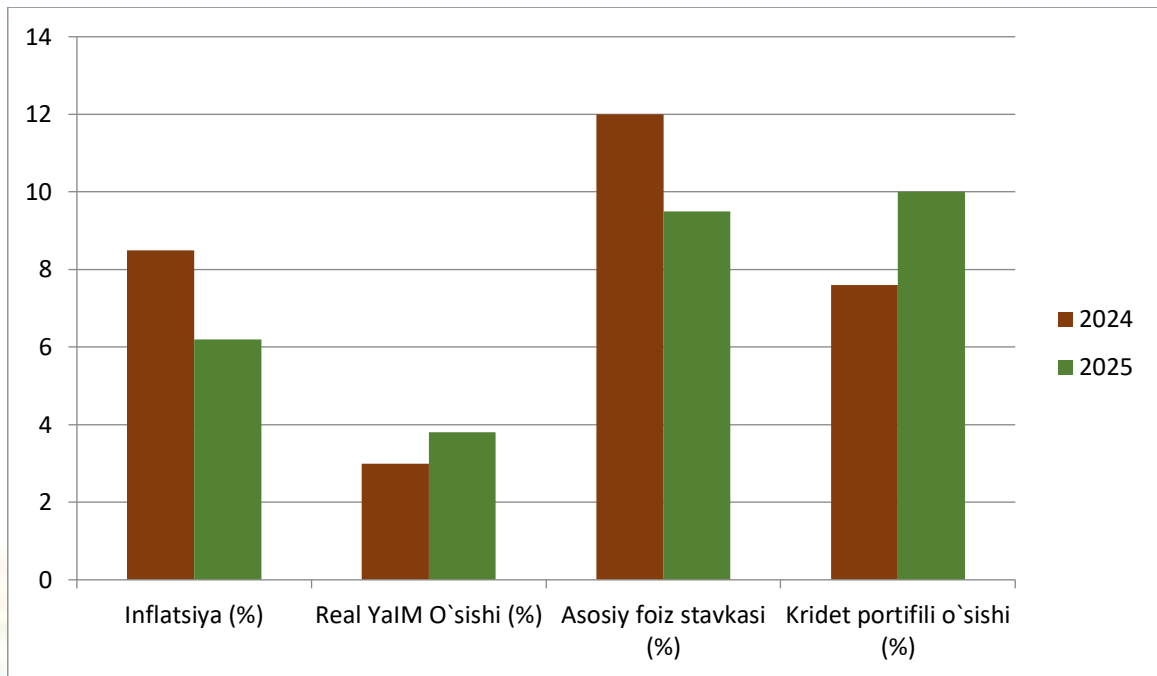
-ortiqcha pul emissiyasi cheklanadi,

-narxlar barqarorligi ta’minlanadi,

-aholining real daromadi saqlanadi.

Pul-kredit siyosati mamlakat iqtisodiyotini tartibga solishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda markaziy bank tomonidan amalga oshiriladigan pul-kredit siyosati iqtisodiy barqarorlikni ta’minlash, narxlar o‘shishini nazorat qilish va iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qiladi. Foiz stavkalarining tartibga solinishi kredit resurslarining arzonlashishiga olib kelib, tadbirkorlik faoliyati hamda investitsion jarayonlarning rivojlanishiga imkon yaratadi.

Shuningdek, pul massasi hajmini boshqarish orqali inflyatsiya darajasi nazorat qilinadi. Inflyatsiyaning barqaror darajada saqlanishi iqtisodiy subyektlar uchun ishonchli biznes muhitini yaratadi va uzoq muddatli iqtisodiy o‘shishni ta’minlaydi. Moliya tizimidagi likvidlikni boshqarish — pul massasini oshirish yoki qisqartirish orqali bozor foiz stavkalariga va qarz olish hajmiga ta’sir qilish. Tasdiqlangan asosiy stavkalar iqtisodiy sub’ektlarning investitsiya va iste’mol qarorlariga bevosita ta’sir qiladi; pasaytirish iqtisodiy faollikni rag‘batlantiradi, oshirish esa inflyatsiyani bostiradi. Banklarning majburiy zaxira talablari o‘z mablag‘larini kreditlashga qancha ajratishi mumkinligini belgilaydi; bu iqtisodiy o‘shish uchun kredit kanalini boshqaradi.

Mazkur diagrammada 2024–2025 yillarda pul-kredit siyosatining asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri aks ettirilgan. Unda inflyatsiya darajasi, real iqtisodiy o'sish, asosiy foiz stavkasi hamda kredit portfeli o'sishi dinamikasi taqqoslangan. 2024-yilda inflyatsiya darajasi nisbatan yuqori bo'lgan bo'lsa, 2025-yilda markaziy bank tomonidan olib borilgan qat'iy pul-kredit siyosati natijasida inflyatsiya pasayish tendensiyasini ko'rsatgan. Bu esa narxlar barqarorlashuvi va iqtisodiy muhitning yaxshilanishiga xizmat qilgan. Real iqtisodiy o'sish ko'rsatkichi 2025-yilda 2024-yilga nisbatan oshgani kuzatiladi. Ushbu holat kreditlash hajmining kengayishi, investitsiya faolligining ortishi hamda biznes subyektlari uchun moliyaviy resurslarning ko'payishi bilan izohlanadi.

Asosiy foiz stavkasi orqali pul massasi nazorat qilinib, inflyatsion bosim kamaytirilgan. Shu bilan birga, kredit portfeli hajmining ortishi iqtisodiyotning real sektorini moliyalashtirish kuchayganligini ko'rsatadi. Umuman zamonaviy sharoitda pul-kredit siyosati iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda muhim vosita ekanligini tasdiqlaydi. Pul bozorida barqarorlik investitsiya muhitini yaxshilab, mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatgan.

Quyidagi jadvalda asosiy ko'rsatkichlarning raqamli qiymatlari keltirilgan — bu markaziy bank va hukumat qarorlarini baholash uchun qulay "tezkor ma'lumot" shaklidir.

Ko'rsatkich	2024	2025 (prognoz)
Inflyatsiya (%)	8.5	6.2
Real YaIM o'sishi (%)	3.0	3.8
Asosiy foiz stavkasi (%)	12	9.5
Kredit portfeli o'sishi (%)	7.5	10

Pul-kredit siyosati yakkama-yakka iqtisodiy muammolarni hal eta olmaydi; fiskal siyosat, tuzatishlar va strukturaviy islohotlar bilan hamohanglik zarur. Bundan tashqari, kechikkan siyosat qarorlari va signal xatoliklari bozor ishonchini pasaytirishi mumkin. Inflatsiya va faollik ma'lumotlariga tez moslashish uchun markaziy bank aniq yo'l xaritalarini e'lon qilishi kerak. Asosiy sektorlarga mo'ljallangan maqsadli kredit dasturlari va kafolat mexanizmlari investitsiyalarni rag'batlantiradi. Monetar choralar fiskal barqarorlik va islohotlar bilan birgalikda olib borilsa, uzoq muddatli o'sish ta'minlanadi. Politika shaffofligi bozor ishonchini oshiradi va siyosat effektlarini kuchaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy iqtisodiy sharoitda pul-kredit siyosati mamlakat iqtisodiy o'sishini ta'minlovchi eng muhim makroiqtisodiy vositalardan biri hisoblanadi. Markaziy bank tomonidan foiz stavkalarini tartibga solish, inflyatsiyani nazorat qilish hamda kreditlash hajmini boshqarish orqali iqtisodiy barqarorlikka erishiladi. Pul-kredit siyosatining samarali amalga oshirilishi investitsiya faolligining oshishiga, tadbirkorlik rivojlanishiga va yangi ish o'rinlari yaratilishiga xizmat qiladi. Natijada iqtisodiyotning real sektori mustahkamlanib, uzoq muddatli barqaror iqtisodiy o'sish uchun zarur shart-sharoitlar shakllanadi. Shu bois, zamonaviy sharoitda puxta va muvozanatli pul-kredit siyosatini yuritish mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining muhim omili hisoblanadi. Pul-kredit siyosati zamonaviy sharoitda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda muhim vositadir. 2024–2025 yillar statistik ko'rsatkichlari shuni ko'rsatadiki, qat'iyroq monetar siyosat inflyatsiyani pasaytirishga yordam bergan, ammo 2025 yilda siyosat yumshatilganda iqtisodiy faollik va kreditlash o'sishi kutilmoqda. Eng samarali yondashuv — monetar strategiyani fiskal va strukturaviy islohotlar bilan muvofiqlashtirish, shaffoflik va ma'lumotlarga asoslangan monitoring tizimini yo'lga qo'yishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Pul-kredit siyosati sharhi va yillik hisobotlari. – Toshkent, 2024–2025.
2. Mishkin F.S. Monetary Policy Strategy. – Cambridge: MIT Press, 2019.
3. Abdurahmonov Q.X. Makroiqtisodiyot nazariyasi. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2022.
4. O‘zbekiston iqtisodiy yangiliklari portali:
<https://kun.uz>
5. Inflyatsiya prognozlari va iqtisodiy o‘shish ko‘rsatkichlari bo‘yicha monetar siyosat hisobotlari
6. Iqtisodiy tahlil va moliya yangiliklari sayti:
<https://kursiv.media>